LINKÖPINGS TINGSRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

Datum
2026-11-11

Diarienummer
TLI 2026/

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt
att. rättssakkunnige Jonas Mathsson

endast per e-post:
ju.remissvar@regeringskansliet.se
JU.L2@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av betänkandet *Åtgärder mot överskuldsättning* (SOU 2026:43)

Ert Dnr Ju2026/1730

Inledning

I anledning av tingsrättens uppdrag som domstol inskränker sig domstolen till synpunkter som har att göra med formuleringar av föreslagna regler och avstår i övrigt från att ha synpunkter på lämpligheten att ändra regelverket på föreslaget sätt.

Synpunkter

Ändring i handelsbalken

Den föreslagna 1 § lagen (2027:000) om avräkning vid betalning av förfallna konsumentfordringar leder till att kapitalfordran ska avräknas före räntefordran. Det är en avvikelse från 9 kap. 5 § sista meningen handelsbalken. För tydlighets skull kan vara lämpligt att lägga till en bisats i slutet av bestämmelsen i handelsbalken i stil med: ", för konsumentfordringar gäller dock 1 § lagen (2027:000) om avräkning vid betalning av förfallna konsumentfordringar."

Definitionerna av konsument och näringsidkare

I förslagets 1 § lagen (2027:000) om avräkning vid betalning av förfallna konsumentfordringar, 4 b § räntelagen (1975:635) och 13 kap. 13 a § utsökningsbalken definieras parterna som en *"näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet* [som] har tillhandahållit *en konsument* [något] *för huvudsakligen enskilt bruk."* [kursiveringar tillagda]

Detta kan jämföras med följande definieringar av termerna näringsidkare och konsument i annan lag:

I konsumenttjänstlagen (1985:716), konsumentkreditlagen (2010:1846)[1] och konsumentköplagen (2022:260) är en näringsidkare "en fysisk eller juridisk

[1] Även 1 kap. 3 § konsumentkreditlagen (2026:1011), som ännu inte trätt i kraft.

person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten" och en konsument "en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet."

I 2 § preskriptionslagen (1981:130) finns istället definitioner som ligger mycket nära de som utredningen föreslår, det vill säga att det för näringsidkaren poängteras en yrkesmässighet och för konsumenten en huvudsaklighet.

Ytterligare något annorlunda definitioner finns i 2 § lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, där en konsument är "en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet" och en näringsidkare är "en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med näringsverksamhet, oavsett om den är offentlig eller privat." Denna lag är dock främst marknadsrättslig och därmed kanske mindre central i sammanhanget.

Det anges visserligen i utredningen (s. 397) att begreppen i de föreslagna lagarna ska ha samma innebörd som i de konsumentskyddande lagarna nämnda ovan. Det används dock inte helt synonyma begrepp. De konsumentskyddande lagarna talar, såvitt avser näringsidkaren, om näringsverksamhet, medan förslaget talar om yrkesmässig verksamhet. Näringsverksamhet är i sin tur något snävare än yrkesmässig verksamhet, se 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229), om nu ledning tas i skattelagstiftningen.

Konsumentdefinitionen kan i sin tur tyckas snävare i förslaget än i de konsumentskyddande lagarna. I förslaget krävs att det som förvärvas ska *brukas* huvudsakligen enskilt, medan det i de konsumentskyddande lagarna räcker att handlandet faller utanför näringsverksamhet. Hur det förvärvade då används, så länge det inte sker i näringsverksamhet, spelar således i de fallen enligt lagtexten ingen roll, utan det är fortfarande fråga om ett konsumentförhållande.

Utredningen har fastnat för att använda lydelsen som kommer från regeln om preskription av konsumentfordringar (s. 196). Det är fullt begripligt, med tanke på att preskription förutsätter en uppkommen fordran.

Fråga är dock om det inte är så att det som egentligen eftersträvas är att alla fordransanspråk som *uppkommer* i konsumentförhållanden ska omfattas. I så fall kanske det vore rimligare att i de lagar som förslaget behandlar definiera näringsidkare och konsument med bas i de konsumentskyddande lagarnas definitioner.

Utöver det sagda kan möjligen tyckas att det vore lämpligt att samtliga lagar som reglerar konsumentförhållanden har identiska definitioner och därmed får ett helt ensat tillämpningsområde.

Begreppet skuldbörda

I förslaget till ändring i 7 § skuldsaneringslagen (2016:675) används begreppet *gäldenärens skuldbörda* som en parameter att beakta i frågan huruvida skuldsanering ska beviljas.

Det framgår emellertid av första stycket att en grundläggande förutsättning för skuldsanering är insolvens. Insolvens förutsätter inte endast en skuldbörda (det vill säga den totala skuldmängden), utan även att denna inte kan betalas i tid. Fråga är om det inte istället är nettoskuldsättningens storlek,

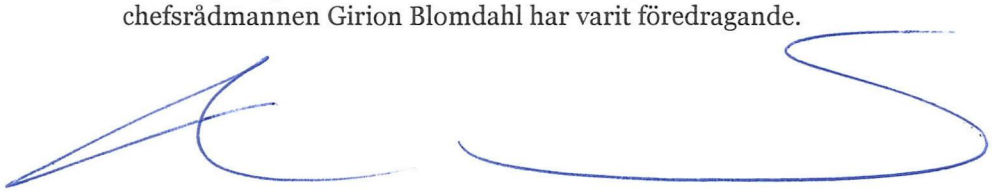
eller något liknande begrepp, som ska vägas mot betalningsförmågan i andra stycket i förslaget.

Skälen mot skuldsanering

I förslaget till ändring i 9 § skuldsaneringslagen (2016:675) ökas fokus i frågan när skuldsanering ska vägras snarare på varför betalningsproblem uppstått, än skuldernas ursprung. Enligt föreslagna 9 § andra stycket 2 p. kan dock uppkomst genom brottslighet beaktas särskilt. I förslagets motiv (s. 415) framgår dock att även rent flagranta fall av överskuldsättning kan beaktas som skäl mot skuldsanering, till exempel kan utpräglad lyxkonsumtion tala mot skuldsanering.

Det kan diskuteras huruvida denna aspekt kommer till uttryck i den föreslagna lagtexten. Ett sätt att kunna beakta en uppenbar överkonsumtion vore att justera 9 § andra stycket 2 p. till ”om skulderna har uppkommit genom gäldenärens brottslighet eller klandervärda beteende,”.

Detta remissyttrande har beslutats av tf. lagmannen Gunilla Robertsson. Stf. chefsrådmannen Girion Blomdahl har varit föredragande.

Gunilla Robertsson